

ПЕРЕДУМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНО-СЕКТОРАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄС

Обґрунтовано доцільність регіонально-секторальної моделі інтеграції України в ЄС. Узагальнено позитивні та негативні наслідки для економіки країни від інтеграції в ЄС. Проаналізовано стан готовності вітчизняної економіки до вступу в ЄС. Досліджено відношення європейських політиків до подальшого розширення Євросоюзу. Визначено принципи євроінтеграції за регіонально-секторальною моделлю та окреслено очікувані результати від її реалізації.

Regional-sectoral model expediency for Ukraine integration into EU is substantiated. Positive and negative consequences for the national economy of eurointegration are proved. Level of Ukrainian economy readiness for eurointegration is analyzed. European politicians' attitude to further EU enlargement is investigated. Principles of eurointegration according to the regional-sectoral model are depicted and perspective results of its implementation are predicted.

Об'єктивні та суб'єктивні чинники уповільнення процесу євроінтеграції зумовлюють необхідність пошуку альтернативних напрямів і форм його поглиблення та інтенсифікації, зокрема у формі доповнюючої регіонально-секторальної моделі інтеграції України в ЄС. Таку модель необхідно будувати, враховуючи, з одного боку, очікувані позитивні та негативні наслідки для країни від вступу в ЄС, стан її готовності (або, точніше, неготовності) до повної або часткової інтеграції, а з іншого боку – реальну зацікавленість 27-и країн ЄС у вступі України до цього мегарегіонального економічного угруповання.

Регіонально-секторальна модель євроінтеграції видається найбільш прийнятною для України на сучасному етапі економічного і політичного

розвитку, особливо з огляду на те, що жодну з країн світу чи їх інтеграційних об'єднань Україна не цікавить як повноправний партнер в плані повної економічної інтеграції. Адже така модель інтеграції відповідає тенденції до оформлення міжкорпоративного поділу праці у всесвітньому господарстві, в умовах якого найефективнішими є форми територіально-виробничого співробітництва, виробничо-комерційні асоціації, спеціальні економічні зони та режими господарської діяльності, поширені на певну територію, галузь, сферу діяльності тощо [1, с.4].

Згідно висновків досліджень З.Варналія, О.Власюка, А.Гальчинського, В.Геєця, Я.Жаліла, В.Козики, Ю.Пахомова, О.Рогача, В.Рокочі, А.Румянцева, Є.Савельєва, А.Філіпенка, О.Шнирова, головним для України сьогодні повинна бути не дилема між інтеграційними альтернативами, а пошук джерел ресурсного забезпечення сталого економічного зростання, утвердження інноваційної моделі розвитку, підвищення конкурентоспроможності економіки, наближення до європейських стандартів соціальної сфери. Основою цих принципів повинно стати розуміння того, що лише через співробітництво і партнерство з іншими країнами кожна окрема країна може максимально використати свій потенціал, гарантувати реалізацію своїх національних інтересів [2; 12]. Оновлення та підвищення ефективності євроінтеграційного процесу потребує розробки конкретної моделі, реалізація якої матиме найбільш позитивні результати.

Метою нашої статті є обґрунтування доцільності регіонально-секторальної моделі інтеграції України в ЄС. Для реалізації окресленої мети в ході дослідження вирішуються такі завдання: 1) узагальнити позитивні та негативні наслідки інтеграції України в ЄС; 2) проаналізувати стан готовності економіки України до вступу в ЄС; 3) дослідити відношення європейських політиків до подальшого розширення Євросоюзу; 4) визначити принципи євроінтеграції за регіонально-секторальною моделлю та окреслити очікувані результати від її реалізації.

Не заперечуючи переваг співпраці України з Російською Федерацією, країнами ЄСП чи СНД, ГУУАМ, ОЧЕС, іншими інтеграційними об'єднаннями, найбільш доцільною та перспективною нам видається євроінтеграційний вектор розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України, про що свідчать розраховані нами мультиплікатори до моделі Манделла-Флемінга. Потенційні ефекти від інтеграції за різними векторами на основі мультиплікаторів розраховано з урахуванням таких положень: 1) в країнах ЄС дуже висока мобільність капіталу, присутній сильний ефект добробуту, низькі процентні ставки, низький рівень інфляції, країни ЄС – найбільший торговельний партнер України, причому зовнішньоторговельний оборот та обсяги інвестицій зростатимуть у процесі співробітництва; 2) в Росії низька мобільність капіталу, незначний ефект добробуту, високі процентні ставки, високий рівень інфляції, Росія – другий після ЄС торговельний партнер України; 3) в країнах ГУУАМ та ОЧЕС невисока мобільність капіталу, незначний ефект добробуту, високі процентні ставки, значний рівень інфляції, на країни ГУУАМ та ОЧЕС припадає незначна частка зовнішньоторговельного обороту України та взаємних інвестицій, низька еластичність зовнішньої торгівлі між цими країнами та Україною.

Результати розрахунків свідчать про можливість одержання найбільших переваг для національної економіки України в процесі інтеграції з країнами ЄС (табл. 1), адже: 1) інтенсифікація співробітництва з країнами ЄС матиме наслідком покращення показників національного доходу в Україні, сприятиме припливу іноземного капіталу та збільшенню обсягів зовнішньої торгівлі; 2) співпраця з Росією може незначно покращувати дохід в Україні та зовнішньоторговельний баланс, а також, за умови покращення макроекономічної ситуації в Росії, сприяти припливу російського капіталу в Україну; 3) співробітництво в межах ГУУАМ та ОЧЕС, як свідчать розраховані мультиплікатори, може мати лише поточні одноразові (короткотермінові) позитивні наслідки, не маючи жодного впливу на довготермінові зміни макроекономічних показників розвитку української економіки [3, с.335-336].

Мультиплікатори ефектів інтеграції України за різними векторами

	ЄС			Росія			ГУУАМ/ОЧЕС		
	Дохід	Мобільність капіталу	Ціни	Дохід	Мобільність капіталу	Ціни	Дохід	Мобільність капіталу	Ціни
Дохід	+	+	+	-	-	+	0	0	0
Приплив капіталу	0	+	+	+	+	0	0	0	0
Торговельний баланс	+	+	+	-	-	+	+	0	+

За: [4, с.322-401; 3, с.335]; власні розрахунки.

Доцільність інтеграції України з ЄС обумовлюється, серед інших, також такими чинниками, як:

- ЄС – один з найбільших у світі сталих ринків (на країни ЄС припадає понад 41% світового товарообігу та 42% обігу послуг), який вже сьогодні є ринком збуту частини української продукції і джерелом задоволення потреб України у споживчих та інвестиційних товарах [5, с.81];

- за час безпосередньої підготовки до вступу та після нього темпи економічного зростання ЄС-10 були в 1,7 рази вищими за відповідні економічні показники ЄС-15. У 1997-2005 рр. ВВП на душу населення в ЄС-10 зріс із 44,3 до 52,1% від рівня ЄС-15. Темпи щорічного зростання реальної заробітної плати за останні десять років в ЄС-10 були у 3,5 рази вищими, ніж в ЄС-15. За цей період країни ЄС-10 істотно поліпшили індекси розвитку людського потенціалу за оцінками ПРООН, особливо це стосується Латвії, Литви, Естонії, Словаччини та Угорщини [6; 7];

- співпраця з європейськими партнерами має велике значення як джерело досвіду та практичних вмінь конкурувати з виробниками інших країн, розробляти та реалізовувати стратегію виробничо-комерційної діяльності, зорієнтованої на світову кон'юнктуру відповідних ринків (вміння успішно діяти на міжнародних ринках веде до підвищення рівня та якості задоволення потреб національних споживачів);

- розвиток співробітництва з ЄС сприятиме повнішому використанню потенціалу України як транзитної держави, що означає збільшення надходжень від експорту транспортних послуг (у тому числі і транспортування газу) та розвиток відповідних галузей економіки;

- інтеграція українських виробників у виробничо-комерційні ланцюги, учасниками яких є фірми країн ЄС, дасть змогу виходити на нові перспективні ринки збуту, раціоналізувати власне виробництво, гнучкіше реагувати на зміни міжнародної економічної кон'юнктури, забезпечувати стабільний розвиток відповідних виробництв, про що уже свідчить дворічний досвід країн, які вступили в ЄС у 2004 р. Використовуючи існуючі конкурентні переваги, виробники країн ЄС-10 інтегруються у виробничі системи, що об'єднують підприємства різних країн ЄС, з метою організації досліджень, виробництва, збуту, обслуговування відповідної продукції. На внутрішньогалузеву торгівлю ЄС-10 з ЄС-15 припадає до 60% взаємного товарообороту; обсяг обміну проміжною продукцією становить до 7% ВВП нових членів ЄС [6].

Аналізуючи рівень готовності нашої держави до вступу в ЄС, необхідно зауважити, що, знаходячись у центрі Європи, Україна помітно відстає від процесів, які відбуваються у транзитивних економіках сусідніх країн: рівень інфляції в Україні у 2005 р. (10,3%) був найвищим, порівняно з країнами ЄС; середньомісячна номінальна заробітна плата найманих працівників (100 євро) – найнижчою; рівень видатків державного бюджету (29,7% від ВВП) – найнижчим; відсоткова ставка банків у національній валюті (17,3%) – найвищою; рівень безробіття (8,6%) – одним з найвищих; частка сільського господарства, мисливства та лісового господарства у створенні валової доданої вартості (12,2%) – найвищою; частка зовнішньої торгівлі товарами в ВВП (89,4%) – найвищою, тоді як частка зовнішньої торгівлі послугами (10,7% від ВВП) – однією з найнижчих [7; 8]. Загалом, показники розвитку української економіки відповідають лише двом з шести вимог до країн-кандидатів на вступ в ЄС (табл. 2).

Показники номінальної конвергенції європейських економік у 2004 р.

Країна, об'єднання	Відповідність національного законодавства вимогам ЄСЦ/ЄЦБ	Рівень інфляції, %	Дефіцит державного бюджету, % від ВВП	Загальний державний борг, % від ВВП	Впровадження механізму ERM II	Відсоткова ставка за 10-річними облігаціями державного боргу, %
Чехія	відсутня	1,8	12,6	37,8	відсутнє	4,7
Естонія	відсутня	2,0	-3,1	5,3	наявне	4,6
Кіпр	відсутня	2,1	6,4	70,9	відсутнє	5,2
Латвія	відсутня	4,9	1,5	14,4	відсутнє	5,0
Литва	відсутня	-0,2	1,9	21,4	наявне	4,7
Угорщина	відсутня	6,5	6,2	59,1	відсутнє	8,1
Мальта	відсутня	2,6	9,7	71,1	відсутнє	4,7
Польща	відсутня	2,5	3,9	45,4	відсутнє	6,9
Словенія	відсутня	4,1	2,0	29,4	наявне	5,2
Словаччина	відсутня	8,4	3,7	42,6	відсутнє	5,1
ЄС-25	х	2,1	2,8	63,3	х	4,6
Україна	відсутня	10,3 (7,5*)	1,8 (2,6*)	18,4	відсутнє	не використовується
Норматив**	наявна	2,4	3,0	60,0	наявне	6,4

* прогноз на 2007 р. згідно Закону України „Про державний бюджет України на 2007 р.”

** встановлюється (розраховується) відповідно до вимог Угоди про ЄС та Пакту про стабільність і зростання

За: [7; 8; 9].

Подібні соціально-економічні наслідки трансформації української економіки, а також інші передумови реальної неготовності до вступу в ЄС (низька конкурентноздатність продукції, підприємств і національної економіки загалом (згідно Світової доповіді про конкурентоспроможність, Україна посідає 86-е місце з 104 країн світу за індексом макроекономічного становища і 97-е – за публічними інституціями); неефективна структура українського експорту, що обумовлює незначну частку у торгівлі з країнами ЄС; недосконалість інституційного базису та структурної перебудови економіки; високий ступінь залежності економіки від імпорту сировини та енергоносіїв із країн СНД; політична невизначеність та несконсолідованість суспільства щодо вектора зовнішньополітичної стратегії), дозволяють стверджувати про тривалість

періоду, необхідного, щоб привести показники розвитку соціально-економічної системи держави у відповідність до вимог ЄС.

Ще більше часу знадобиться Україні для створення умов, за яких нівелюватимуться загрози, які з'являються в усіх країн-нових членів Євросоюзу. Адже, з одного боку, європейська інтеграція забезпечує країнам, які вступають в ЄС, нові можливості для прискорення економічного зростання, пов'язані з посиленням інтенсивності прямих іноземних інвестицій, кількісним і якісним збагаченням фізичного та людського капіталу, збільшенням трансферу новітніх технологій, розбудовою та удосконаленням суспільних інституцій, а з іншого боку, внаслідок євроінтеграції з'являються і певні виклики економічному розвитку країн, що входять до ЄС, серед яких [5; 10]:

- диспропорції на користь капіталу іноземного походження;
- зміни у системі адміністрування економічного розвитку, що обумовлює детермінованість внутрішньої економічної політики та корекцію її змісту;
- утримання відповідно до Маастрихтських критеріїв низького рівня інфляції (послаблюється мотиваційний механізм нарощення обсягів виробництва);
- зниження гнучкості валютного курсу (ускладнюється регулювання динаміки торговельних потоків);
- загроза різкого скорочення притоку капіталу іноземних інвесторів після завершення приватизації або ж освоєння ними найбільш прибуткових сфер економіки;
- посилення відтоку висококваліфікованих трудових ресурсів внаслідок відміни візового режиму.

Що стосується потенційних позитивних наслідків від євроінтеграції, то: по-перше, вступ України в ЄС не означатиме негайне підвищення стандартів життя та розвитку економіки в нашій державі - євроінтеграція повинна бути не ціллю, а засобом підвищення добробуту українського населення та розвитку економіки; і, по-друге, очікувані економіко-прагматичні ефекти від вступу в ЄС (нові можливості для прискорення економічного зростання, пов'язані з

посиленням інтенсивності прямих іноземних інвестицій, кількісним і якісним збагаченням фізичного та людського капіталу, збільшенням трансферу новітніх технологій) можна досягти і від інтеграції у формі взаємовигідного співробітництва, а не обов'язково внаслідок повної інтеграції.

З іншого боку, на сучасному етапі розвитку Євросоюз не розглядає Україну як потенційного члена даного угруповання. Входження у Європу кожного нового члена з постсоціалістичним мисленням, застарілими технологіями виробництва, фінансовими і економічними проблемами, із своєю дешевою робочою силою, та із власними амбіціями – це для Європи порушення усталеного укладу життя, перерозподіл капіталів і ринків праці та виробництва товарів і послуг. Європейці досить респектабельні і задоволені своїм нинішнім життям, і якщо й захочуть побачити у “європейському домі” українців, то лише українців освічених, розумних і які поважають ціну кожної заробленої гривні, які люблять і вміють працювати, володіють сучасними технологіями [11, с.522].

Більше того, як висловлюється Ю.Пахомов, “Євросоюзу найближчі роки все більше буде “не до України”. І не лише через зростаючий опір політичних партій, що відстоюють європейську цивілізаційну ідентичність, а й через прогнозоване аналітиками з ЄС “несприйняття” ЄСовським організмом десяти нових членів Союзу, хоча кожний з них суттєво більше, ніж Україна, відповідає критеріям ЄС” [12, с.27].

Про неготовність ЄС до прийняття України свідчать і виступи європейських високопосадовців. Будучи головою комісії ЄС, Ж.Делор заявляв, що „границі об'єднаної Європи проходять по границях Радянського Союзу...”. Ще один колишній голова Європейської комісії Р.Проді також неодноразово наголошував, що у країн СНД немає шансів вступити в Євросоюз, дотримуючись своєї ідеї партнерства „все спільне, крім інститутів”. Говорив він раніше і про „кільце друзів” навколо ЄС, маючи на увазі, що ці друзі і залишаться друзями, проте зовнішніми. Комісар з питань розвитку і гуманітарної допомоги П.Нільсон, виступаючи в Європарламенті, наголосив, що політика „сусідства” зовсім не означає, що та чи інша країна вступить в

Євросоюз. „Хоча ми не зачиняємо двері, європейська політика сусідства не передбачає подальшого розширення, тому вона не призначена для сусідів, які на даний час не мають перспектив вступу”, - вважає він.

Дещо лояльніше окреслює перспективи вступу України до ЄС колишній Радник з національної безпеки Президента США Дж.Картера, а нині радник Центру стратегічних і міжнародних студій З.Бжезинський: „Щоб зміцнити свій самостійний статус, Україна, ймовірно, захоче приєднатися до ЄС та НАТО, коли почне межувати з країнами, що є учасниками цих організацій, і коли внутрішні перетворення самої України дозволять їй претендувати на членство. Хоча на це знадобиться чимало часу, для Заходу вже не так і рано (далі зміцнюючи зв'язки з Києвом у галузі економіки та безпеки) визначити десятиліття з 2005 по 2015 рік як реалістичні часові рамки для початку поступової інтеграції України і в такий спосіб послабити побоювання українців, що розширення Європи зупиниться на польсько-українському кордоні” [13]. Проте і тут йдеться про далеку перспективу вступу України в ЄС.

Особливо переконливими стали позиції політиків та експертів з ЄС щодо подальшого розширення інтеграційного угруповання у контексті вступу Румунії та Болгарії 1 січня 2007 р. Зокрема, федеральний канцлер Німеччини А.Меркель заявила: „У найближчому майбутньому ми не зможемо нікому давати обіцянки стосовно перспектив членства”. А єврокомісар Б.Ф.Вальдер наголосила, що „на сьогодні питання членства України в ЄС не стоїть”.

Нагальність прискорення формування оновленої моделі євроінтеграції нашої держави обумовлюється також тим, що з розширенням ЄС у 2004 р. значно погіршилися показники, які характеризують розвиток зовнішньоторговельних відносин між Україною та країнами ЄС. Так, якщо до 2004 р. обсяги імпорту та експорту приблизно були рівними (з урахуванням країн, які вступили в ЄС у 2004 р.), то, починаючи з 2004 р., торговельний баланс почав значно погіршуватися: у 2005 р. негативне сальдо торговельного балансу України з країнами ЄС становило -2877,4 млн дол. США, а за 9 міс. 2006 р. – -2967,5 млн дол. США. Причому, якщо для зовнішньої торгівлі з

країнами ЄС-15 негативне сальдо є характерним явищем, то з країнами ЄС-10 зовнішньоторговельне сальдо стало негативним лише з кінця 2004 р. [7].

Прогноз розвитку зовнішньоторговельного обороту на основі трендів дає можливість передбачити з ймовірністю 90%, що, за умови збереження сучасних тенденцій економічних відносин між країнами, торговельний баланс і надалі буде погіршуватися, а до 2009 р. негативне сальдо перевищить 10 млрд дол. США (рис. 1).

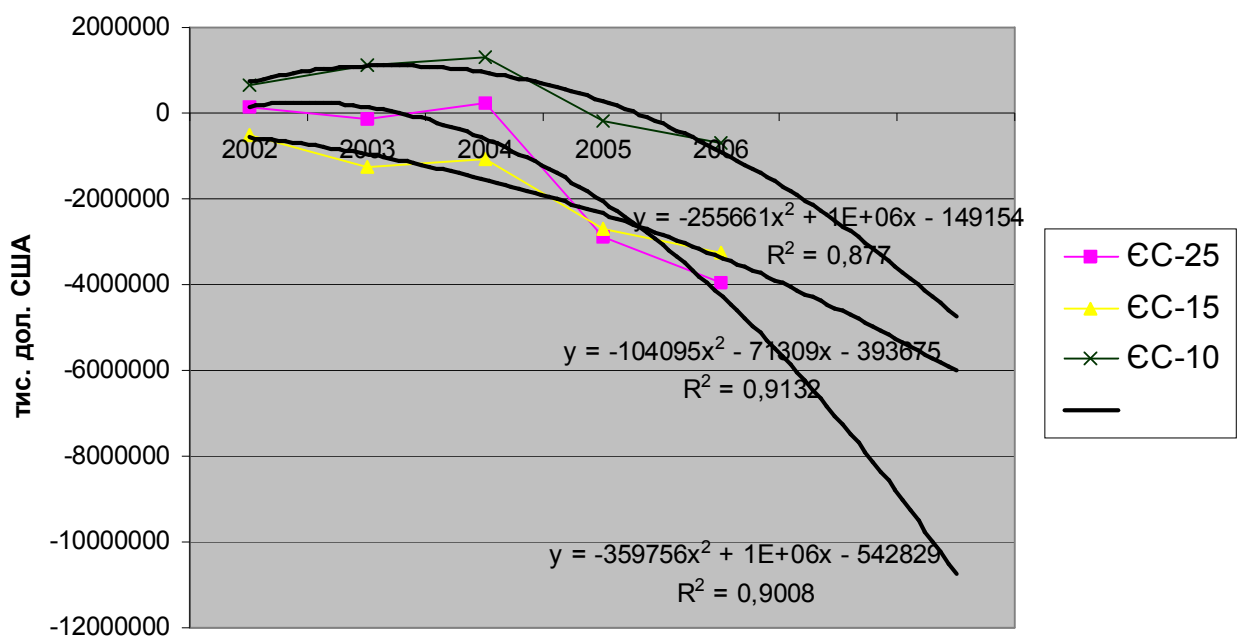

Рис. 1. Прогноз зовнішньоторговельного балансу України з країнами ЄС до 2008 р.

За: [7].

Слід зазначити, що з 2004 р. частка імпорту України з країн ЄС-10 зростає з 8% до 10,6% загального імпорту, а експорту в ці країни – зменшилася з 11,1% до 10,3% загального експорту.

Спостерігається також негативна тенденція у динаміці зовнішньоторговельного обороту України з країнами ЄС. Зокрема, щорічні темпи збільшення обсягів імпорту скоротилися із 43,4% у 2003 р. до 19,4% у 2006 р., експорту – з 36,6% до 13,6%, загалом зовнішньоторговельного обороту

– з 39,9% до 16,9%. Прогноз тренду дозволяє передбачити, що у 2007-2008 рр. імпорт з країн ЄС-25 зростатиме на 32-33% щороку, проте, якщо з країн ЄС-10 швидкість зростання збільшуватиметься (у 2007 р. на 12%, у 2008 р. на 15%), то з країн ЄС-15 – зменшуватиметься (у 2007 р. на 22%, у 2008 р. на 17%). Це свідчить про можливу зміну структури імпорту на користь менш технологістських товарів. Темпи приросту експорту також скоротяться: якщо у 2002 р. обсяги експорту в країни ЄС збільшилися на 31% порівняно з 2001 р., то у 2007 р. прогнозується збільшення обсягів експорту лише на 24,5% порівняно з попереднім роком і у 2008 р. – на 22,5%.

Про важливість оновлення євроінтеграційного процесу наголошується також і в програмних державних документах, де, зокрема, йдеться про необхідність пошуку такої моделі співробітництва з розширеним Євросоюзом, реалізація якої, у свою чергу, залежатиме від економічних перетворень в Україні та переходу на інноваційний шлях розвитку [14; 15; 16]. На користь часткової форми інтеграції свідчать засади Плану дій про співробітництво між Україною та ЄС [17]. У Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу визначається пріоритетність галузевої співпраці, поряд з іншими, у науково-дослідницькій сфері, промисловій та сільськогосподарській кооперації тощо. У ст. 52 Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС [19], серед іншого, зазначено, що економічне співробітництво повинно зосереджуватися на промисловій кооперації, заохоченні та захисті інвестицій, науці та техніці, освіті та навчанні, АПК і сільському господарстві, фінансових послугах, боротьбі з відмиванням грошей, валютній політиці, регіональному розвитку, соціальній кооперації, туризмі, малому та середньому підприємстві, захисту прав споживачів, митній справі.

Тому на сучасному етапі формування зовнішньої політики видається доцільним в межах Плану дій Україна-ЄС [17] здійснювати євроінтеграцію України за двома взаємодоповнюючими напрямками в межах регіонально-секторальної моделі. По-перше, це реалізація флангово-дифузійної моделі інтеграції України, у відповідності з якою нашій країні доцільно інтегруватися

на субрегіональному рівні, використовуючи переваги співпраці з локальними і субрегіональними центрами інтеграції. По-друге, доцільною є реалізація флангово-секторального співробітництва, у якому важливе місце, поряд із інтеграцією регіонів, займають окремі галузі та сектори економіки. Іншими словами, нашій країні доцільно використовувати вигоди від часткової інтеграції, тобто інтегруватися посекторально з певними країнами Євросоюзу (у яких присутній певний інтерес до співробітництва з Україною), співпраця з якими стане вигідною для розвитку як конкретної галузі зокрема, так і розвитку національних економік загалом [3, с. 333].

Результати покраїнного кореляційного аналізу свідчать про доцільність поглиблення співробітництва між Україною та Францією, Німеччиною, Данією, Італією, Словаччиною, оскільки обсяги зовнішньої торгівлі мають найбільший вплив на динаміку українського ВВП. Враховуючи значення індексів виявлених порівняльних переваг України на ринках країн ЄС на основі RCA-аналізу [18], можна стверджувати про важливість збільшення обсягів експорту в ці країни сільськогосподарської продукції, мінерального палива, нафти та продуктів її переробки, одягу та предметів одягу, а також чорних металів.

Передусім, обґрунтування моделі інтеграції економіки, темпів та інтенсивності її втілення у господарське життя передбачає обґрунтування цілей інтеграції кожної із сторін, що вступають в інтеграційні процеси, обґрунтованості вектору інтеграції і врахування сучасних особливостей світового господарства. Тобто, на відміну від бажання України бути складовою частиною світового господарства на етапі трансформації її економіки, у сучасних умовах необхідне зріле і тверезе усвідомлення реальної потреби в українських товарах (роботах, послугах) на європейському ринку і зацікавленість тієї чи іншої країни підтримувати економічні зв'язки з Україною.

Перспективна доповнююча регіонально-секторальна модель інтеграції України в ЄС повинна будуватися з урахуванням таких принципів, як: 1) інтеграція – процес зближення економік; 2) інтеграція – сталі цілеорієнтовані довгострокові відносини; 3) інтеграція – не підпорядкування сильним

партнерам слабших; 4) інтеграція – не обов’язково спільний господарський комплекс; 5) інтеграція – комплексна система різних форм міжнародного співробітництва держав та їх суб’єктів в різних галузях господарства з метою реалізації спільних інтересів. Головною ідеєю такої моделі є інтеграція не повна (на інституційному рівні, у формі вступу України в ЄС), а часткова регіонально-секторальна інтеграція у формі взаємовигідної співпраці. Тобто така модель передбачає євроінтеграцію не як стан участі країни в угрупованні, а як процес взаємовигідного співробітництва [3, с. 333].

Через інтеграційні зв’язки України та європейських країн за регіонально-секторальною моделлю можна досягнути таких позитивних ефектів, як: 1) розширення торгівлі найбільш конкурентноздатними товарами між країнами, що вступають в інтеграційні зв’язки; 2) збільшення обсягів цільових інвестицій, максимально взаємовигідних для інвестора та реципієнта; 3) поступова структурна перебудова української економіки, особливо агропромислового комплексу; 4) інтенсифікація трансферу технологій в галузі, які найбільше їх потребують, головним чином у агропромисловий комплекс України; 5) розвиток багатопланової співпраці країн, що інтегруються, у конкретних сферах діяльності; 6) посилення національної конкурентоспроможності, зокрема легального сектора економіки; 7) розширення ринків збуту і „сфер впливу” для країн ЄС; 8) зменшення обсягів нелегальних мігрантів з України і налагодження ефективної та дієвої системи взаємовигідного обміну кваліфікованою робочою силою; 9) поглиблення та підвищення практичної результативності спільних наукових досліджень.

Результатом подальших наукових досліджень повинна стати розробка стратегії інтеграції України в ЄС за регіонально-секторальною моделлю з деталізацією інструментів та засобів, мети та очікуваних результатів у розрізі конкретних країн і секторів співробітництва.

Література

1. Мокій А. Регіонально-секторальна модель зовнішньоекономічної інтеграції: передумови і стратегія реалізації. – Львів: Коопосвіта, 1999. – 346 с.
2. Розширення Європейського Союзу — нові можливості та перспективи для України // Стратегічна панорама. – 2004. – №2.
3. Федоришин Н.Ю. Теоретичні моделі міжнародної економічної інтеграції та їх адаптивність до умов перехідної економіки // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – Сборник научных трудов. Донецк: ДонНУ, 2007. – С. 330-338.
4. Шевчук В.О. Міжнародна економіка: теорія і практика. – 2-ге вид. – Львів: Каменяр, 2003. – 719 с.
5. Бурлай Т.В., Лісогор Л.С. Економічна інтеграція та перспективи конвергенції європейських економік (<http://fppr.org.ua/modules.php?name=News&file=article&sid=89>).
6. Загоруйко Ю. Скромні прогнози – не привід для оптимізму. Такого швидкого зростання єврозона не знала від дня свого створення // Дзеркало тижня. – 2006. – 9-15 вересня. – С.9.
7. Eurostat yearbook (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>).
8. Національний банк України. Статистика (www.bank.gov.ua).
9. European Economy. Convergence Report 2004 – Technical Annex / A Commission Services Working Paper SEC(2004)1268. – European Commission, Brussels, 2004. – P. 3.
10. Daianu D. Is Catching Up Possible in Europe? // TIGER (Transformation, Integration and Globalization Economic Research) Working Paper Series. – TIGER, Warsaw, May, 2002. – №19. – 16 p. (<http://www.tiger.edu.pl>).
11. Івченко О.Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. – К.: РІЦ УАННП, 1997. – 688 с.

12. Пахомов Ю.В. Проблемы взаимодействия и взаимодополнения Украины и России в контексте мирового опыта // Экономика і прогнозування. – 2003. - №4. – С. 22-37.
13. Бжезинський З. Велика шахівниця. – Львів – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. – 240 с.
14. Послання Президента України до Верховної Ради України “Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2005 році”. – К.: Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України, 2006. – 472 с.
15. Доповідь „Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2006 році” (http://www.niss.gov.ua/book/dopov_zm/index.htm).
16. Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2006 (http://www.niss.gov.ua/book/Vlasyuk_mon/index.htm).
17. План дій Україна – Європейський Союз (<http://www.delukr.ec.europa.eu/data/doc/Action-plan-ukr.pdf>).
18. Писаренко С.М., Семів С.Р., Моренова Н.Ю. Конкурентоспроможність економіки України в умовах євроінтеграції // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – Сборник научных трудов. Донецк: ДонНУ, 2006. – С. 884-889.
19. Угода про партнерство та співробітництво між ЄС та Україною від 16.06.1994 р. (<http://www.delukr.ec.europa.eu/en/Data/pca-ukr.pdf>).